

## Debreceniek csillagászati programja Romániában

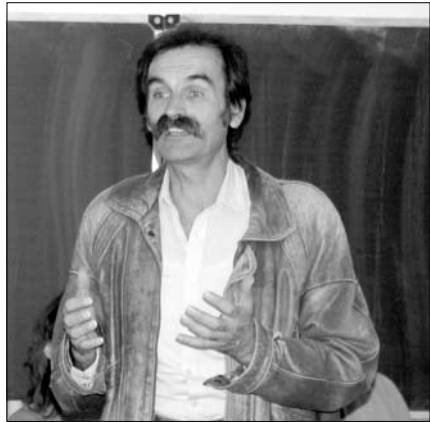
2009. október 24-én este a partiumi Székelyhídon, a Petőfi Sándor Középiskolában tartott előadást Szoboszlai Endre és ZajácZ György csillagász-ismeretterjesztő.

Debreceni civisvárosi vendégként kaptunk meghívást a bihari kisvárosba. A Naprendszer és az Univerzum érdekességei címmel számítógépes képmutatóval, Baader-iskola-planetáriumi és távcsöves bemutatóval színesített előadáson mutattuk be az égbolt titkait. Az esemény a Csillagászat Nemzetközi Éve, valamint az első holdrészárzás 40. évfordulója tiszteletére valósult meg. Örömrökre szolgált, hogy a rendezvényre ellátogatott Czukás Máttyás, a nagyszalontai társ-csillagászati egyesületi barátunk is.



Szoboszlai Endre a Baader-planetáriummal

A határ menti kapcsolatépítésnek van egy „égi lovas” érdekessége: öt éve annak, hogy a hajdú-bihari huszárbandérium történelmi „huszárdiplomáciát” valósított meg, amikor először Nagyváradon szerepelhetett, Csontos János képviselő úr és a helyi RMDSZ szervezésében, majd ezt követően több partiumi és erdélyi településen is felvonultak a hajdúsági lovasok... A huszáreseményeknek



ZajácZ György előadást tart

köszönhetően, ezek hozadékaként, a civil kapcsolatok is fejlődhetnek, így pl. csillagászati előadásokat is tarthattunk, oda is meghívtak. Az elmúlt években Margitta, Albis és Szalacs településeken is rendeztünk már csillagászati bemutatókat.

*Szoboszlai Endre*

## Még egyszer az MTT-ről

A Csillagászat Nemzetközi Évében igazán hatalmas, közösségformáló szellemi erő koncentráldott a tarjáni észlelőréten, noha csak részben valósult meg a „400 év – 4 nap – 400 amatőr” jelmondat. Öröm volt látni ezt a színes forgatógot: az éppen csak tipegő kisgyerekeket, az MCSE pólóban feszítő csinos lányokat és azokat a „veterán” amatőröket, nyugdíjas „ösalbireósokat”, akiknek még személyes jó ismerőse, sőt barátja volt Kulin György vagy Szentmártoni Béla.

Bölcs előrelátással – a hajnalig távcsövezők nagy öröme – délelőttönként nem volt kötött program, mégsem unatkozott senki. A felcseperedő amatőr palánták Kerényi Lilla segítségével gyönyörű kézműves alkotásokat készítettek a gyereksarokban. Jó volt hallani napközben az üvegkorongok között harsogó csiszolópor ismerős zaját, amint kb. tucatnyian éppen a jubileumi tábor idején készítették el első távcsőtükrüket Ferenczi Béla és Zsamba István vezényletével. Izgal-

mas eszmecserék zajlottak a távcsövekkel zsúfolt észlelőreten: észlelési tapasztalatról, távcsőépítésről, műszerfejlesztésről, képfeldolgozási trükkökről. Mindeközben saját szemünkkel csodálhattuk meg a még mindig nyugodt Nap peremén „árvalányhajas mezőként” hullámozó tüneményes protuberanciákat Zseli József 60 mm-es SolarMax távcsövével.

Napközben türelmes sorok várokoztak Jankovics Zoli „bácsi” önkéntes éttermében, ahol palacsinta, bundás kenyér, sertéspörkölt vagy csak „némi éjszakai pótlék” várta a betérőket.

Délutánonként színvonalas előadások és izgalmas beszámolóok hangzottak el a legkülönbözőbb témakörökben; a napfogyatkozás-expedícióktól, az asztrofotós műhelytitkokon át, az exobolygó kutatásban elért legújabb magyar (!) és nemzetközi eredményekig. Hegedüs Tibor jóvoltából kézbe vehettünk egy Kínából származó „meteoritot” is!

Jó érzés volt hallani a napnyugta után benépesedő észlelőret nyüzsgését, a tücsökkoncerttel rivalizáló szinkronmotorok zümmögését, a Dobson-zsámolyok halk surrogását. Aki türelmesen végigsétált az észlelőreten, igazi kozmikus utazást tehetett az Univerzumban, hiszen egyetlen éjszaka több ezer égi objektum került távcsővégre.

Az éjszakai ég megannyi csodával várta a – zömében hajnalig kitartó – amatőröket: csillogó Iridium-műholdak, fényes meteorok, elképesztő részletgazdagságot mutató Jupiter, a Galilei-holdak és a holdárnyékok átvonulásával, színpompás kettősök, nyílt- és gömbhalmazok, galaxisok, planetáris ködök, a nyári Tejút sziporkázó csillagfelhői, nem is beszélve a ritkán észlelt Uránusz sápadt, zöldes korongjáról.

Nagyon kedves zenei élményt jelentettek a Csillagkocsmában felcsendülő Bogi country-rock est dalai, másnap a GH (Görgei-Hingyi) duó gyimesi és moldvai népzenei estje, és Bagó Balázs virtuóz, szívbemarkolóan szép hegedűjátéka.

Jó volt elvegyülni az Asztrobazár forgatógatójában, ahol a legkülönfélébb, vadonatúj, vagy másod-harmadkézből származó opti-



kai elemek, távcsőalkatrészek, vagy éppen a régen áhított komplett műszerek találtak gazdára... Hej, ki emlékszik már a hajdani Uránia Boltra – és valljuk be, mai szemmel nézve bizony szegényes kínálatára, – amely évtizedeken keresztül szinte egyetlen beszerzési forrása volt az amatőröknek!

Szombat délután sajnos elmaradt a nagy érdeklődéssel várt „Mutasd meg távcsövet” című program. Több amatőr kifejezetten erre az alkalomra jött el a táborkba, de a csepergő eső miatt mindenki igyekezett biztos helyre menekíteni féltett távcsövét. Bár sokan elmenekültek az időjárás kilátások miatt, de így is jó böngészni a tábork csoportképet, Illés Tibor „all sky” kamerája előtt felsorakozó vidám arcokon: gyerekek, kicsik-nagyok, idősek és fiatalok – Kulin György szellemi örökösei.

Az amatőrscillagászati mozgalom igazi ereje mindig is sokszínűségében, a segítségnyújtásban, a megszerzett tudás és a gyakorlati tapasztalatok önzetlen átadásában rejlett. Éppen ezért – a megszámlálhatatlan pozitív élmény ellenére – hiányoltam több jeles Meteor-rovatvezető jelenlétét. Sokan meghallgatták volna az egyes szakcsoportok beszámolóit az észlelők munkájáról és eredményeiről, az elmúlt időszak érdekes és különleges égi eseményeiről. Erre kiváló alkalom lett volna a Meteor '09 Távcsöves Találkozó jubileumi rendezvénye – éppen a Csillagászat Nemzetközi Évében.

*Újvárosy Antal*

## Csillagparti a Fehér Házban

A Csillagászat Nemzetközi Éve és a Világűrűrhét alkalmából október 7-én csillagpartit szerveztek Washingtonban, a Fehér Ház parkjában. Az elnöki házaspár illusztris vendégeket üdvözölhetett az eseményen: több űrhajós (Buzz Aldrin, Sally Ride, John Grunsfeld és Mae Jamieson) mellett a NASA igazgatója, Charles Bolden is meghívást kapott a partira.



Obama elnök az ε Lyrae-t figyeli meg a csillagpartin

A meghívottak között volt 150 középiskolás is, akik bizonyára először látogathattak el a Fehér Házba. Obama elnök beszédében nyilvánvalóan hozzájuk és az amerikai fiatalokhoz szólt, amikor Galilei „világfordító” felfedezéseit hozta fel példaként. Hogy az elnök mennyire fontosnak gondolja az ifjúság megnyerését a természettudományok számára, jól mutatja, hogy a meghívottak között volt két ifjú „tudósjelölt”, két tinédzser is, Lucas Bolyard, aki nemrégiben pulzárt fedezett fel archív rádiócsillagászati észlelések alapján, továbbá Caroline Moore,

a legfiatalabb szupernóva-felfedező (utóbbiról l. A legfiatalabb szupernóva-felfedező c. cikkünket a Meteor 2009/7–8. számának 72. oldalán).

*www.skyandtelescope.com 2009.10.19. – Mzs*

## Európa legszebb bélyege

Minden évben pályázatot ír ki az európai posták szövetsége, a PostEurop egy bélyegtervezésre. A tagposták az egyesület bélyegés-filatéliai projektjének keretében közösen szavazzák meg az esztendő témáját.

Miután 2009 a Csillagászat Nemzetközi Éve, így erre az esztendőre az Asztronómia lett a közös gondolat. A bélyegtervek megjelentek a PostEurop honlapján ([www.posteurop.org](http://www.posteurop.org)), ahol bárki szavazhatott a legszebb alkotásra. A voksok majdnem felét a magyar bélyeg kapta!



A Magyar Posta grafikusát, Nagy Pétert, Galileo Galilei olasz természettudós Eppur si muove!, azaz Mégis mozog! (a Föld) mondata ihlette meg. A kisívet és a benne található bélyegeket a csillagászatra utaló grafikai kompozíció díszíti. Az egyik címleten Galilei portréja és a róla elnevezett, 1989-ben útnak indított űrszonda látható. A másik a Jupitert és annak négy holdját ábrázolja. A bélyegek közötti kapcsolatot erősíti, hogy éppen a Galileo űrszonda kutatta a Jupitert. (1610-ben az olasz természettudós fedezte fel a Jupiter négy legnagyobb holdját.) A keretrajzon Galileo távcsöve, illetve ma használatos rádiótávcsövek láthatók. Az anyagot képező háttér egy mélyég-felvétel.

*www.posta.hu*